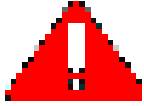

पहिला विमान प्रवास

हे छोटेसे गाईड, पहिल्यांदा विमान-प्रवास करण्याच्यासाठी लिहिले आहे. विमान-प्रवासात काय-काय करायचे असते, कोणत्या गोष्टींची काळजी घ्यायची असते, त्याची माहिती या गाईडमध्ये देण्याचा प्रयत्न केला आहे.

पासपोर्ट.....	२
अधिक सामानाची मागणी.....	२
तिकिट कन्फर्म करणे.....	२
बरोबर न्यायचे सामान.....	२
मार्गलेज कार्ड.....	३
परकीय चलन व प्रवासी धनादेश.....	३
विमानतळावर जाण्याआधी.....	३
मुंबई विमानतळावर आल्यावर.....	४
चेक-इन (Check-In).....	४
विमानात असताना.....	५
हॉल्टमध्ये काय करायचे?.....	६
प्रवासाचा शेवटचा टप्पा.....	७
महत्वाच्या गोष्टी.....	८
इंटरनेटवरील संकेतस्थळे.....	८

महत्वाची सूचना: ह्या गाईडमध्ये दिलेली माहिती कुठल्याही, नियमांनुसार दिलेली नसून, लेखकाला आलेल्या अनुभवांवरून दिलेली आहे. त्यामुळे हे गाईड अधिकृत मानू नये.

विमान-प्रवासासंदर्भातील नियम नेहमी बदलत असतात. ह्या गाईड बरोबरच, विमान-प्रवासासंदर्भातील नियम माहिती करून घेणे आवश्यक आहे.

आपल्या मनातील विमान-प्रवासाची भीती जाऊन, आपला विमान-प्रवास सुखकर व्हावा, हा ह्या गाईडचा हेतू आहे.

पासपोर्ट

परदेश-प्रवासासाठी तुमच्याकडे तुमचा पासपोर्ट व तुम्ही ज्या देशात जाणार आहात त्या देशाचा व्हिमा असणे जरूरीचे आहे. तसेच, पासपोर्टच्या मागील पानावर, **उत्प्रवसन जाँच आवश्यक नाही** (Immigration Check Not Required – ECNR Stamp) ह्या शिक्क्याला ई.सी.एन.आर.चा शिक्का असे म्हणतात), असा शिक्का किंवा असे लिहिले आहे ना, ते पाहणे. तसे नसेल तर, त्वरीत तुमच्या ट्रॅव्हल एजंटला किंवा पासपोर्ट ऑफिसला संपर्क साधणे.

अधिक सामानाची मागणी

प्रवासाच्या एक-दोन अठवडे आधी, तुमच्या विमान कंपनीला (एअरलाईन्स कंपनीला किंवा ट्रॅव्हल एजंटला) फोन करून, ५-१० किलो अधिक सामान बरोबर नेऊन देण्यासाठी विनंती करणे. बऱ्याच विमान कंपन्या, आधी फोन केला तर, जास्त सामान नेऊन देतात. तसेच, त्यांना तुम्ही कोणत्या प्रकारचे जेवण घेणार, शुध्द शाकाहारी का मांसाहारी जेवण घेणार, ते आधी सांगितले, तर ते तशी सोय करतात. नाहीतर, बऱ्याच वेळा असे होते की तुमच्या आवडीचे (विशेषतः शाकाहारी) जेवण उपलब्ध नसते. अशाप्रकारे आधीच सांगून ठेवल्याने तुमची पंचाईत होणार नाही.

तिकिट कन्फर्म करणे

विमानचे तिकिट साधारणपणे २ दिवस आधी कन्फर्म (confirm) करणे जरूरीचे असते. तुमचा ट्रॅव्हल एजंट हे काम करू शकतो. अथवा तुम्ही ज्या विमान कंपनीने प्रवास करणार आहात, तिच्या स्थानिक ऑफिसला फोन करूनसुध्दा तुम्ही तुमचे तिकिट कन्फर्म करू शकता. अशाप्रकारे विमानचे तिकिट कन्फर्म केल्याने, तुम्ही प्रवास करणार आहात हे विमान कंपनीला कळते. तसेच, तुम्हाला पण तुमच्या विमानप्रवासात काही बदल नाही ना, ते वेळेवर आहे ना, हे कळते.

बरोबर न्यायचे सामान

प्रत्येक प्रवाशाला, एक मोठी बॅग (**कमाल वजन मर्यादा: २० किलो**) आणि एक हँडबॅग (**कमाल वजन मर्यादा: ५ किलो**) न्यायला परवानगी असते. ३-४ किलो सामान कमी-जास्त झाले तर चालते. जर तुम्ही विमानतळावर लवकर गेला आणि लवकर चेक-इन केले तर, तुम्हाला जास्त सामान नेता येऊ शकते, असा बऱ्याच जणांचा अनुभव आहे.

तुम्हाला जर कोणी पॅक करून एखादे सामान बरोबर न्यायला सांगितले तर, त्यात काय आहे ते विचारणे. तुम्ही तुमच्या बरोबर जे सामान नेत आहात, त्यात काय आहे, हे तुम्हाला माहीत असले पाहिजे आणि विमानतळावरील अधिकृत कर्मचाऱ्यांनी सामानाबद्दल विचारले, तर तुम्हाला सांगता आले पाहिजे.

प्रवासात खरी झाडे, पाने, फुले, बी-बियाणे इत्यादी बरोबर न्यायला कायद्याने बंदी आहे, याची नोंद घ्यावी.

माईलेज कार्ड

तुम्ही ज्या विमान कंपनीतून (म्हणजे Airline Company) प्रवास करणार आहे, त्या विमान कंपनीचे माईलेज कार्ड (mileage card) आहे का, ते तुमच्या ट्रॅव्हल एजंटला (किंवा त्याच्याकडून माहिती मिळाली नाहीतर, विमानतळावर असणाऱ्या तुमच्या विमान कंपनीच्या काउंटरवर) विचारणे. त्याच्याकडून फॉर्म घेऊन, माईलेज कार्डला अर्ज करणे. तुम्ही जर ह्या विमान कंपनीच्या विमानातून हे माईलेज कार्ड वापरून प्रवास केला तर, तुम्हाला त्याचे points मिळतात. जेव्हा तुम्ही चेक-इन करता, तेव्हा हे माईलेज कार्ड (किंवा टेंपरी कार्ड मिळाले असेल तर त्याचा) व त्याचा नंबर दाखवणे. माईलेज कार्ड घेणे जरूरीचे आहेच, असे नाही, परंतु त्याचा तुम्हाला फायदा जरूर होईल.

परकीय चलन व प्रवासी धनादेश

प्रवास करित असताना तुमच्या बरोबर काही अमेरिकन डॉलर (अंदाजे ४००-६०० डॉलर) बरोबर ठेवणे जरूरीचे असते. प्रवासात तुम्हाला कुठेही पैशाची गरज पडू शकते. उदाहरणार्थ, चहा-कॉफी, नाश्ता, जेवण किंवा कुठला महत्वाचा फोन करणे, टॅक्सीचे भाडे देणे इत्यादीसाठी हे पैसे उपयोगी पडू शकतात. काही पैसे रोख रकमेमध्ये आणि काही पैसे प्रवासी धनादेशाच्या (Traveller's Cheques) स्वरूपात घ्यावे. हे परकीय चलन तुम्हाला कुठल्याही एजंटकडून किंवा बँकेतून मिळू शकते. हे पैसे मिळाल्यावर तुमच्या पासपोर्टच्या मागील पानावर त्यासंदर्भात नोंद केली जाते.

विमानतळावर जाण्याआधी ...

एअरपोर्टवर जाण्याआधी, तुमच्या कंपनीचे विमान कोणत्या टर्मिनल वरून सुटणार आहे, ते चेक करणे. विमानाच्या प्रस्थान वेळेच्या (Departure Time) तीन तास आधी एअरपोर्टमध्ये शिरणे. विमानाचे तिकिट वाचून खाली गोष्टी नीट समजून घेणे:

१. संपूर्ण प्रवासात तुम्ही कोणकोणत्या विमान कंपन्याद्वारे प्रवास करणार आहात, त्यांची नावे
२. फ्लाईट नंबर काय आहेत?
३. विमान सुटण्याच्या वेळा आणि विमान पोचण्याच्या वेळा काय आहेत?
४. एक विमान पोचल्यावर, त्यानंतरचे तुमचे दुसरे विमान (जर तुम्ही कुठे हॉल्ट घेणार असाल तर) सुटण्यामध्ये किती वेळ आहे? व तो वेळ पुरेसा आहे का?
५. वाटेतील हॉल्ट (Hault) कोणत्याठिकाणी आहे, त्या जागेचे नाव, देशाचे नाव आपल्याला माहित असणे जरूरीचे आहे.

जर तुम्ही जवळ मोबाईल नेणार असाल तर, मुंबईवरून प्रवास सुरू करण्याआधी, तुमच्या मोबाईलची बॅटरी संपूर्णपणे चार्ज करून घेणे. प्रवासात तुम्हाला कुठेही मोबाईल चार्ज करता येईल, याची खात्री नाही.

मुंबई विमानतळावर आल्यावर ..

विमानतळावरील ट्रॉलीज बद्दल

प्रवासात प्रत्येक विमानतळावर, तुमच्या बॅगा वाहून नेण्यासाठी ट्रॉली (Trolleys) असतात. ह्या ट्रॉलीज फुकट असतात. तुम्हीजवळ बाळगत असलेले सामान जर खूप वजनाचे असेल, तर ह्या ट्रॉलीचा वापर करणे. ह्या ट्रॉलीवर तुम्ही तुमच्या मोठ्या आकाराच्या व जड वजनाच्या बॅगा ठेवू शकता. ट्रॉली सोडताना त्यात आपले काही सामान राहिले नाहीना, याची खात्री करणे. तसेच, टॉयलेट (Toilet) किंवा बाथरूममध्ये पण तुम्ही ही ट्रॉली तुमच्या बरोबर नेऊ शकता. ट्रॉली सोडून (म्हणजेच तुमचे सामान सोडून) कुठेही जाऊ नये. आणखीन एक महत्वाची गोष्ट म्हणजे, ट्रॉलीतील तुमच्या सामानाजवळ कोणी फिरकत नाहिये ना, त्यावर सतत लक्ष ठेवणे. असे ऐकले आहे की, चोरटा व्यापार (स्मगलिंग) करणारी माणसे, दुसऱ्यांच्या सामानामध्ये त्यांच्या वस्तू गुपचूप सरकवतात. असे सांगून तुम्हाला धाबरवण्याचा उद्देश नाहिये, परंतु सावधान राहणे आणि काळजी घेणे.

विमानतळामध्ये शिरल्यावर, सर्वप्रथम तुमचे सामान सुरक्षा –यंत्रणेतून (Security Machine) स्कॅन (scan) करून घेणे, आणि त्याला Security Checked असा स्टीकर (sticker) चिटकवून घेणे.

विमानतळावर ठिकठिकाणी तुम्हाला मेटल डिटेक्टरच्या (Metal Detector) कमानितून जायला सांगतील. ह्या कमानितून जायच्या आधी, –जर सांगितले तर, तुमच्याकडील किल्ल्या आणि इतर कुठल्याही धातुच्या वस्तू, तेथील एका प्लॅस्टिकच्या छोट्या ट्रे मध्ये काढून ठेवणे. मग त्या मेटल डिटेक्टरच्या कमानितून जाणे. जरी आलार्म वाजला, तरी धाबरून जाऊ नये. तेथील अधिकारी फक्त पुन्हा एकदा त्या कमानितून जायला सांगतील किंवा त्यांच्याकडील मेटल डिटेक्टरची गन (gun) तुमच्या शरीरावरून फिरवेल. सुरक्षेसाठी ह्या गोष्टी कराव्या लागतात.

चेक-इन (Check-In)

विमानतळामध्ये शिरल्यावर, तुमच्या विमान कंपनीचा काऊंटर शोधणे. काऊंटर चालू झाला असेल तर, काऊंटरवर जाऊन तुम्ही खालील गोष्टी करणे:

- विमान कंपनीच्या काऊंटर वरून, लगेज टॅग्स (Luggage Tags, सामानाला लावायच्या टॅग्स) घेणे. ह्या टॅग्सवर, तुमचे नाव, फ्लायट नंबर, तुमचा पत्ता इत्यादी घालणे. तुमच्या प्रत्येक सामानाला ह्या लगेज टॅग्स लावणे जरूरीचे असते. असे केल्याने, विमान कंपनीला किंवा विमानतळावर सामान हाताळणाऱ्या कर्मचाऱ्यांना मदत होते. तसेच, सामान जर चुकून कुठे हरवले तर, ह्या टॅग्सच्या आधारे शोधायला मदत होते.
- तुमचे सामान (किती हँडबॅग आहेत, किती मोठ्या बॅगा आहेत?) घोषित करणे आणि त्याचे वजन करून घेणे. सामान किती वजनाचे भरले, ते तुमच्या माहिती करिता विचारून ठेवणे.
- तुमचा पासपोर्ट आणि तिकिट दाखवणे. खिडकी जवळील सीट घेतले तर, टॉयलेट (Toilet) किंवा इतर कशाला सारखे उठावे लागले, तर शेजारील प्रवाशांना त्रास होतो, त्याची नोंद घ्यावी. मधले सीट घेतले तरी, असेच होते. तुम्ही अॅली सीट (Alley Seat) मागू शकता. अॅली सीट दरवाज्याचा जवळ असते, आणि पुढे काही सीट्स नसतात, आणि तुम्हाला पुढे पाय पसरून बसता

येईल. तसेच आवश्यक असल्यास, नॉन-स्मोकिंग झोन (Non-Smoking Zone) मधील सीट मागणे. मग तुम्हाला तुमच्या तिकिटाच्या बदल्यात बोर्डिंग पास (Boarding Pass) मिळेल.

- काऊंटरवरील माणसाला, तुम्ही कोणत्या पध्दतीचे जेवण (विशेषतः शाकाहारी जेवण) घेणार आहात, याची पुन्हा एकदा आठवण करून देणे आणि तशी योजना केलेली आहे ना, याची खात्री करून घेणे.
- मोठ्या बॅगा विमानाच्या लगेज-रूम (Cargo Compartment) मध्ये जातात. ह्या मोठ्या बॅगा परत कुठे कलेक्ट (collect) करायच्या, ते विचारणे. ह्यासाठी तुम्हाला एक छोटासा लगेज-स्टीकर (Luggage Sticker) तुमच्या तिकिटाला चिटकवून मिळेल.
- तुमचे विमान कधी सुटणार आहे, ते वेळेवर सुटणार आहे का, आणि कोणत्या गेटवरून सुटणार आहे, ह्या गोष्टी माहिती करून घेणे.

ह्या प्रोसेस (Process) ला चेक-इन (Check-in) असे म्हणतात. ही प्रोसेस पूर्ण केल्याने, विमान कंपनीला प्रवासी प्रवासासाठी हजर आहे, असे समजते.

- कुठलाही काऊंटर किंवा जागा सोडण्यापुर्वी, Is that all? (माझे सर्व काम झाले का? एवढेच चेकिंग होते का? अशा अर्थाने) असा प्रश्न विचारणे आणि तुम्ही तुमची सर्व कागदपत्रे न विसरता परत घेतली ना, याची खात्री करणे.
- मग, इमिग्रेशन-चेकिंग (Immigration Checking) साठी एक फॉर्म भरणे. ह्या फॉर्ममध्ये, तुमचे नाव, प्रस्थान आणि आगमनाचे ठिकाण, तुमची सही इत्यादी माहिती भरावी लागते. ही सर्व माहिती, खाडाखोड न करता, कॅपिटल लेटर (CAPITAL Letters) मध्ये भरावीत.
- इमिग्रेशन-चेक-पोईन्ट (Immigration Check Point) वर, महाराष्ट्र पोलिस बसलेले असतात. त्यांच्याशी मराठी भाषेतून बोलले तर त्यांना बरे वाटते. ते तुम्हाला, तुम्ही कुठे चालला आहात, कशासाठी चालला आहात, किती दिवस वास्तव्य करणार आहात, इत्यादी प्रश्न विचारतील आणि तुमच्या पासपोर्टवर शिक्का मारतील.
- चेक-इन आणि इमिग्रेशन-चेकिंग ह्या दोन गोष्टी महत्वाच्या असतात आणि म्हणून त्या कुठल्याही विमानतळावर सर्वप्रथम उरकून घेणे. हे झाल्यावर मग, तुम्ही आतमध्ये ड्युटी-फ्री शॉप्स (Duty FREE Shops) मध्ये, विमानतळावर इतर ठिकाणी फिरू शकता.
- अधून-मधून विमानाची माहिती देत असलेल्या बोर्डकडे किंवा टीव्ही सेट्सकडे लक्ष देणे. तुमच्या फ्लायट नंबर पुढे बोर्डिंग (Boarding) किंवा डिलेड (Delayed) असे आहे का, गेट नंबर कोणते आहे, इत्यादी माहिती पाहणे.
- विमान सुटण्याच्या ४५ मिनिटे आधी, विमान ज्या गेट वरून सुटणार आहे, तिथे जाऊन थांबणे.

विमानात असताना

- विमानात शिरल्यावर प्रथम तुमचा मोबाईल फोन बंद करून ठेवणे. विमानामध्ये मोबाईल वापरायला बंदी आहे.
- विमानात बसताना तुम्हाला सतत वर लागणारे सामान, उदाहरणार्थ नॅपकिन, कंगवा, एखादे वाचायचे पुस्तक, पेन इत्यादी, स्वतःजवळ ठेवणे.
- विमान सुटताना आणि उतरताना सीटचे बेल्ट बांधून ठेवावे लागतात. विमानाने आकाशात भारी घेतल्यावर, सीट-बेल्ट (Seat Belts) सोडून विमानात इतर ठिकाणी फिरले तरी चालते.

- तुम्हाला काहीही लागले, तर तुमच्या खुर्चीच्या हँडल (handle) मध्ये असलेले बटन दाबून, तुम्ही हवाईसुंदरीला (Air-Hostess) बोलवून काय पाहिजे ते सांगू शकता.
- तहान लागली तर पाणी (जे शक्यतो फ्रार गार असते, गरम हवे असेल तर तसे ऑर्डर करतानाच सांगणे) मिळते किंवा कुठलाही ज्यूस (आरेंज ज्यूस, टोमॅटो ज्यूस, कोका-कोला) पण मिळतो.
- विमानातून अधून-मधून पाय मोकळे करण्यासाठी फिरलेले चांगले असते, नाहीतर अंग अवघडून येऊ शकते. कधी-कधी विमानाचा सतत ऐकू येणारा आवाज पण त्रासदायक वाटू शकतो.
- कंटाळा आला तर तुम्ही कानाला हेडफोन (Headphone) लावून सिनेमा बघू शकता किंवा गाणी ऐकू शकता.
- विमानात जेवण करताना विशेष काळजी घेणे. तुमच्या पुढच्या सीटाच्या मागे एक सरकता ट्रे असतो (पुढे सीट नसेल, तर हा सरकता ट्रे सीटच्या बाजूला हँडलला असतो), तो खाली ओढून त्यावर आपले जेवण घेणे.
- विमानात जागा खूप कमी असल्याने, जेवण घेताना तुम्हाला अडचण वाटेल. ट्रेच्या बाजूला ठेवलेला पाण्याचा किंवा ज्यूसचा ग्लास धक्का लागून पडण्याची शक्यता आहे, काळजी घेणे.
- जेवण करत असताना, विमान उड्डाण आणि उतरत असताना तुमचे सीट सरळ स्थितीत करून ठेवावे लागते. इतर वेळी तुम्ही सीट मागे करून आरामशीर बसू शकता.
- विमानात एक मेडिकल डॉक्टर (Medical Doctor) हजर असतो, याची नोंद घ्यावी. काही वैद्यकिय मदत लागल्यास, हवाईसुंदरीला संपर्क साधणे.

हॉल्टमध्ये काय करायचे ?

तुमचा विमान प्रवास जर डायरेक्ट नसेल आणि वाटेत कुठे जर हॉल्ट असेल तर, काही काळजी घ्यायच्या गोष्टी खालीलप्रमाणे आहेत.

- जिथे तुमचा हॉल्ट आहे, त्या विमानतळावर उतरल्यावर, जर समजा कोणी सुरक्षा कर्मचाऱ्याने अडवले तर, घाबरून जाऊ नये. आपल्या त्वचेचा आणि केसांचा रंग (कारण तुम्ही जिथे उतरत आहात तेथील लोकांचे रंगरूप तुमच्यापेक्षा वेगळे असू शकते.) पाहून, तुम्हाला चौकशीसाठी अडवू शकतात. तेव्हा त्यांना तुमचा व्हिसा दाखवणे आणि तुम्ही आत्ता हॉल्ट घेतलेल्या विमानतळाच्या बाहेर जाणार नाहीत, असे खुलासा करून सांगणे.
- दुसरी तितकीच महत्वाची गोष्ट म्हणजे, तुमचे घडयाळ स्थानिक वेळेप्रमाणे सेट करून घेणे. असे न केल्याने तुमच्या विमानप्रवासात बराच घोटाला होऊ शकतो.
- तुम्ही जर जवळ मोबाईल बाळगत असाल तर, तो चालू करणे. स्थानिक मोबाईल कंपनीच्या सेवेशी तुमचा मोबाईल आपोआप जोडला जाईल.
- त्यानंतर ट्रांझिट पॅसेंजर काउंटर (Transit Passenger Counter) कडे जाणे. तिथे तुमचे तिकिट किंवा बोर्डिंग पास दाखवणे. मग त्या काउंटरवरील व्यक्ती तुमचे तिकिट चेक करेल, विमान जर उशीरा सुटणार असेल, तर तसे तुम्हाला सांगेल. तसेच ते कोणत्या गेट वरून सुटणार आहे तेसुद्धा सांगेल.
- तुमचे पुढील विमान सुटायला किती वेळ आहे, हे आधी चेक करणे. आणि मग त्याप्रमाणे कोठे आणि किती फिरायचे ते ठरविणे. कुठेही फिरत असताना सतत घडयाळाकडे आणि ठिकठिकाणी असलेल्या टीव्ही सेट्सकडे लक्ष ठेवणे, जरूरीचे आहे.

- चहा-कॉफी किंवा काही खायचे असल्यास, आधी दर पाहून मग पुढे आत शिरणे. प्रवासात कुठेही काहीही खरेदी किंवा खायचे असल्यास, तुम्ही अमेरिकन डॉलरमध्ये पैसे द्यायचे असतात. (परंतु, मुंबई विमानतळावर तुम्ही भारतीय रुपयांमध्ये पैसे देऊ शकता).
- पुढील विमान ज्या गेट वरून सुटणार आहे, तिथे वेळेच्या आधी ४५ मिनिटेजाऊन थांबणे.

प्रवासाचा शेवटचा टप्पा

अंतिम गंतव्य स्थानाच्या ठिकाणी (Final Destination) तुमचे विमान उतरण्याआधी, साधारण एक तास किंवा ४५ मिनिटे आधी, हवाईसुंदरी तुम्हाला इमिग्रेशन संदर्भातील एक फॉर्म (ज्याला इंग्रजीत Embarcation or Dis-Embarcation Form असे म्हणतात) भरायला देईल. ह्या फॉर्ममध्ये तुम्ही तुमचे नाव, कुठून प्रवास सुरू केला, कुठे उतरणार, तुम्ही जात असलेल्या देशात किती दिवस राहणार, तुमच्या बरोबर ड्युटी पडेल असे सामान आहे का, तुम्ही आणत असलेल्या सामानाची (अमेरिकन डॉलरमध्ये) अंदाजे किंमत (ही अंदाजे किंमत नीट विचार करून लिहावी. फार अवास्तव वाजवी लिहू नये), इत्यादी प्रश्न असतील. शेवटी फॉर्मवर सही करायला विसरू नये.

अंतिम विमानतळावर उतरल्यावर, सर्वप्रथम तुमचा मोबाईल फोन चालू करणे. म्हणजे तुम्ही कुठेही संपर्क करू शकता.

मग विमानतळावर, ठिकठिकाणी असलेल्या खुणा बघत, त्यानुसार **पासपोर्ट-चेक/इमिग्रेशन चेक** (Passport Check/Immigration Check) च्या दिशेने चालत राहणे. इमिग्रेशन काऊंटरवर, इमिग्रेशनचा ऑफिसर, तुमचो पासपोर्ट चेक करेल, तुम्ही त्या देशात कोणाकडे किंवा कुठे उतरणार आहात, तेथील पत्ता व फोन काय इत्यादी प्रश्न विचारेल.

मग बाहेर येऊन, **लगेज (Luggage)** च्या पाटीच्या दिशेने चालत राहणे. तिथे चार-पाच सरकते पट्टे असतात. तुमच्या फ्लायटचा नंबर जिथे दिसत आहे, त्याच्या खालच्या पट्ट्यावरून, तुमचे सामान येईल. ह्या पट्ट्याकडे जायच्या आधी, तिथे फुकट ठेवलेली ट्रॉली घेणे आणि मग पट्ट्याजवळ जाणे. तुमचे सामान दिसले की, ते उचलून त्या ट्रॉलीवर ठेवणे. अडचण असल्यास तेथील कर्मचारी तुम्हाला मदत करतील.

येथून पुढे बाहेर पडताना, **ग्रीन चॅनेल (Green Channel)** आणि **रेड चॅनेल (Red Channel)** अशी दोन दारे असतील. जर तुमच्याकडे काही ड्युटी पडेल असे सामान नसेल तर, तुम्ही ग्रीन चॅनेल असे लिहिलेल्या दारामधून बाहेर पडू शकता. परंतु, जर तुमच्याकडे काही ड्युटी पडेल असे सामान असेल तर, तुम्ही रेड चॅनेल असे लिहिलेल्या दारामधून बाहेर जाणे जरूरीचे आहे.

तुम्ही ग्रीन चॅनेल असे लिहिलेल्या दारामधून बाहेर पडत असताना, जर तेथील कस्टम अधिकाऱ्याने तुम्हाला अडवले तर, त्याला सांगणे की तुमच्याकडे ड्युटी पडेल असे काहीही नाही (जर खरेच तसे काही नसेल तरच). ते फक्त काय चेक करतात की तुम्ही, दिलेल्या लिमिट पेक्षा जास्त दारू किंवा सिगारेट आणत नाहीये ना.

महत्वाच्या गोष्टी

- प्रवासामध्ये, इतर प्रवाशांशी किंवा इतर अनोळखी व्यक्तींशी फ़ार बोलू नये, त्यांना तुमच्या प्रवासाचे प्लॅन सांगू नये. कोणीही सहज फ़सवू शकते.
- प्रवास करत असताना, आपले विमानाचे तिकिट, पैसे आणि महत्वाचे फ़ोन-पत्ते, सतत आपल्याजवळ, आपल्या अंगावर बाळगावे. त्यासाठी कमरेभोवती बांधता येईल असा एखादा पाऊच (Pouch) विकत घेणे. म्हणजे ह्या महत्वाच्या वस्तू सतत तुमच्या जवळ राहतील.
- आपल्या पासपोर्टच्या झेरॉक्स प्रती काढून ठेवणे. पासपोर्ट कुठे हरवला तर, ह्या प्रती उपयोगी पडू शकतील.
- प्रवासी धनादेशाचे क्रमांक एका कागदावर लिहून ठेवून, हा कागद प्रवासी धनादेशाच्या बरोबर न ठेवता, दुसरीकडे ठेवावा. समजा प्रवासी धनादेश हरवले तर, ह्या कागदावर लिहून ठेवलेल्या क्रमांकाच्या आधारे, बँकेला फ़ोन करून, हे धनादेश त्वरीत रद्द करावेत. म्हणजे दुसरे कोणी ते वापरू शकणार नाही.
- संपूर्ण प्रवासात कुठेही, जर अधिकृत सुरक्षा कर्मचाऱ्यांनी हटकले/अडवले तर, घाबरून न जाता, तुम्ही कुठे आणि कशाला चालला आहेत ते खुलासा करून सांगणे.
- प्रवासात विमानतळावर शक्यतो अमेरिकन डॉलर इतर कुठल्याही परकीय चलनात बदलू नये. पैसे दुसऱ्या चलनात बदलण्यामध्ये फ़ार पैसे वाया जातात. परंतु, खरोखरच गरज असल्यास पैसे जरूर बदलावे. बहुतांशी विमानतळांवर अमेरिकन डॉलरमध्ये पैसे स्विकारतात.
- प्रवासात कुठेही मदत लागल्यास किंवा काही माहिती विचारायची असल्यास, कोणत्याही अधिकृत कर्मचारी किंवा माहिती कक्षाकडे जाऊन, पाहिजे ती माहिती विचारणे. अनाधिकृत माणसांना संपर्क साधण्याचे टाळावे.
- ड्युटी-फ़्री-शॉपिंग (Duty-FREE Shopping) संबंधी नियमानुसार, तुम्ही एक लिटर दारूची बाटली आणि एक सिगारेटचे कार्टन विकत घेऊ शकता. ड्युटी-फ़्री वस्तू विकत घेतल्यावर, तुमच्या बोर्डिंग-पासवर शिक्क्यासहीत नोंद केली जाते.

इंटरनेटवरील संकेतस्थळे

अधिक माहितीकरीता, खालील दिलेल्या इंटरनेटवरील संकेतस्थळांवर (Internet Websites) जाणे:

- <http://mumbaiairport.com/>
- <http://www.faa.gov/aircodeinfo.htm>
- <http://www.mumbaihotels.net/otherh.htm>
- <http://www.mumbaitimes.com/airport.html>
- <http://www.britishairways.com/travelqa/fyi/baggage/docs/general.shtml>

ह्या गाईडमधील माहिती फ़ार सविस्तर आणि मोकळेपणाने लिहिलेली आहे. तरी आपण घाबरून जाऊ नये किंवा टेंशन घेऊ नये. तुमच्या पहिल्या विमान-प्रवासाचा परीपूर्ण आनंद लुटणे.

आपला विमान-प्रवास सुखकर होवो, ही सदीच्छा !

